

EL PERIODICO

el QUE LA VIDA ens explica

La mort de la pedra

JOAN BARRIL

Dijous, 10 d'abril del 2014

ARXIU / JULIO CARBÓ

Subirachs, seriós com solia mostrar-se sempre en públic, al seu taller, en una imatge d'arxiu del 2001.

Ales primeres pàgines del celebèrrim llibre sobre filosofia de **Jostein Gaarder** titulat *El món de Sofia*, la nena, Sofia, va a veure un veí seu escultor. El troba davant d'un gran cub de marbre fent els primers cops de cisell a la pedra. «¿Què fas?», li pregunta la Sofia a l'escultor. I aquest li respon que està fent un cavall. Passen els dies i la Sofia torna a casa de l'artista. El troba ple de pols, del cub de marbre ja no en queda gairebé res. Les línies rectes han desaparegut. Però al seu lloc es troba la figura àgil i immortalitzada d'un cavall. En aquesta ocasió la Sofia no li pregunta a l'escultor què està fent sinó la gran pregunta que marca la vida de tots els artistes plàstics: «¿I com sabies que dins del marbre hi havia un cavall?».

De la mateixa manera que el pianista de jazz ignora què sortirà de les seves mans i que el pintor dialoga amb els colors i les teles, l'escultor també dubta. Però el dubte de l'escultor es basa en una convicció profunda: la de convertir

en art allò que només és la matèria noble de la Terra. Així es devia sentir el recentment desaparegut **Subirachs**, per a qui les pedres van ser pesants i a qui li desitjo que la terra que l'acollirà li sigui lleu.

Subirachs es troba en la catalaníssima bisectriu dels extrems. Les seves obres s'erigeixen a tot el món i no obstant els seus contemporanis locals l'abominen. ¿Quin va ser l'error de **Subirachs**? Potser el de no valorar prou bé aquest material tan propi dels catalans que és l'enveja i el menysteniment. A la Diagonal, davant de l'estació de metro de Verdaguer, s'alça un petit monument dedicat al submarí *Ictíneo*. La peça va ser un encàrrec de la Mútua Metal·lúrgica d'Assegurances i hi ha la pedra de **Subirachs** i una reproducció en bronze del submarí de **Monturiol**, que l'any 1856 va fer la seva primera immersió en aigües del port de Barcelona. Aquesta obra pública de **Subirachs** ha tingut la sort de ser encara entre nosaltres. No va ser així amb la façana de l'edifici del *Tele/eXprés* -toquem fusta-, que de la nit al dia va ser assaltada a cops de martell pels nous propietaris de l'immoble. **Subirachs** devia fer seva la seva condició de navegant submarí. No se'l veia gaire, però les seves obres s'anaven associant a mecenatges gens innocents. Va voler viure en l'escultura i per l'escultura, com si es tractés del cavall de **Jostein Gaarder**, i per aquest motiu va establir la seva residència molt a prop de les pedres de la Sagrada Família. Fins i tot es va permetre esculpir-se un autoretrat que formarà part del conjunt arquitectònic de **Gaudí**. Poc després, amb motiu del cinquantenari de la mort del president **Francesc Macià**, i arran d'una campanya del diari *Avui*, es va convocar un concurs per erigir en plena plaça de Catalunya un monument al patriota català. Per votació popular va guanyar el projecte de **Joaquín Vaquero, Luis Bertal i Javier Casanova**, tres arquitectes madrilenys. El seu origen no va ser obstacle perquè se'n construïssin maquetes i perquè el president **Pujol** en persona posés la primera pedra del projecte guanyador. Incomprendiblement es va adjudicar el monument al president **Comanys** a la imaginació de **Subirachs**. I ell ho va acceptar. A tots els escultors els cau alguna vegada el martell.

Les obres de **Subirachs** han cavalcats per tot el món i mostren l'estilema d'un artista compromès amb els materials, amb la perspectiva i amb el rigor dels grans mascarons de proa de l'art. No cal veure la firma de **Subirachs** per intuir-hi la seva mà. Va preferir en tot moment, no sabem si per amistança o per vanitat, mostrar la seva obra a la gent del carrer en comptes d'oferir-la als museus i als bancs. En realitat va ser un escultor de si mateix. Nasqué en la postguerra i en una família tan econòmicament deprimida que li va impedir seguir els estudis d'arquitectura, una de les coses que s'emporta són les seves ulleres i la seva voluntat innegociable de no somriure en públic. Si algun fotògraf ha aconseguit al llarg d'aquests anys obtenir una imatge del somriure de **Subirachs** que avisi.

Potser aquest diari o qualsevol altre farien seva l'alegria de viure d'un artista que sempre es va mostrar massa trist.